

Bezoekadres
't Erf 1
3831 NA Leusden

Postadres
Postbus 150
3830 AD Leusden

Telefoon 14 033
gemeente@leusden.nl

MEMO

Aan : Werkgroep financiële verantwoording
Cc : College
Van : Annemarie Smals
Datum : 25 maart 2024
Betreft: Wijziging nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording 2023

Inleiding

Het is nodig de Nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording 2023 gemeente Leusden aan te passen n.a.v. de verbreding reikwijdte begrotingsrechtmatigheid door vernieuwde BBV kadernota rechtmatigheidsverantwoording 2023 per oktober 2023.

Wat wijzigt er en waarom?

Gemeentes moeten bij het opstellen van de begroting en jaarrekening voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording (BBV). De commissie BBV draagt zorg voor een eenduidige uitvoering en toepassing van de verslaggevingsregels. In de kadernota rechtmatigheid geeft de commissie haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid. Deze kadernota wordt geactualiseerd wanneer daar aanleiding voor is, zoals de wetswijziging per 1 januari 2023 over de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

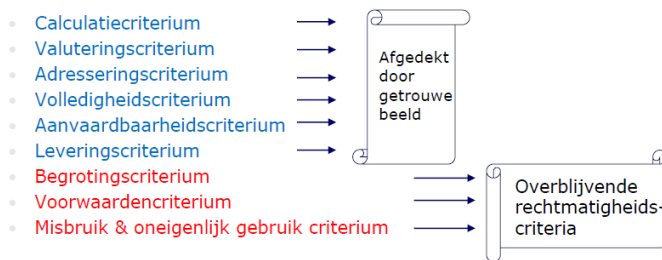
Eind september jl. is de kadernota geactualiseerd. Deze wijziging gaat in met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023. Het begrip begrotingsrechtmatigheid is hierbij aangepast aan de nieuwe situatie waarin het college, in plaats van de accountant, verklaart of de gemeente (financieel) rechtmatig heeft gehandeld. Voorheen controleerde de accountant ook op de begrotingsrechtmatigheid. Tot en met 2022 werden alleen overschrijdingen van de lasten in dit oordeel meegenomen.

Met de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording is het uitgangspunt dat de raad inzicht krijgt in het totaal aan begrotingsonrechtmatigheden. Vandaar dat ook lagere lasten en hogere of lagere baten worden meegenomen. Dus ook als we minder hebben uitgegeven of meer inkomsten hebben gegenereerd dan kan dat volgens de nieuwe kadernota leiden tot een onrechtmatigheid. De reikwijdte van het begrip begrotingsrechtmatigheid lijkt daarmee groter te zijn geworden. Het doel is om transparant te zijn en het gesprek over rechtmatigheid te faciliteren.

Plaats begrotingscriterium binnen de rechtmatigheid

Het begrotingscriterium is één van de 3 criteria die relevant zijn voor de rechtmatigheid. De wijziging heeft alleen betrekking op dit criterium. Het begrotingscriterium heeft een directe relatie met het budgetrecht van de raad.

Wanneer is het een verwijtbare afwijking?

In de kadernota rechtmatigheid en hierop volgende publicaties van de commissie BBV staat dat een afwijking van de begroting verwijtbaar is als je deze niet tijdig hebt gemeld. Lokaal mag je zelf met de raad invulling geven aan het begrip 'tijdig melden'. Daarbij kun je afspreken welke afwijkingen de raad als acceptabel aanmerkt ook al zijn ze onrechtmatig.

Wat hebben we lokaal afgesproken?

Hoewel een afwijking van de begroting in beginsel onrechtmatig is, is het niet verwijtbaar als we het tijdig gemeld hebben conform onze 'financiële verordening'. Dit doen we door middel van onze tussentijdse voor- en najaarsnota. Daarnaast hebben we in onze "Nota beleidskaders rechtmatigheidsverwoording 2023" artikel 3.5 afgesproken welke afwijkingen acceptabel zijn en niet meetellen als een verwijtbare afwijking. Deze keuze hebben we gemaakt om de beoordelingslijn van de accountant in de voorgaande jaren te continueren.

Wat betekent dit voor onze verklaring en die van de accountant?

De accountant controleert niet meer expliciet op de rechtmatigheid. Wel kijkt hij bij zijn controle of de rechtmatigheidsverantwoording waarheidsgetrouw is. Zolang we alle onrechtmatigheden transparant toelichten in de rechtmatigheidsverantwoording hoeft dit geen consequenties te hebben voor de accountantsverklaring.

Wat willen we lokaal aanpassen in de afspraken?

Vooralsnog werd bij begrotingsafwijkingen alleen gekeken naar overschrijdingen van lasten en investeringen (kredieten). Ofwel, wat wordt er meer uitgegeven dan geautoriseerd op programmaniveau door de gemeenteraad?

Met de BBV kadernota rechtmatigheid 2023 wordt er nu ook gekeken naar:

- Wat is minder uitgegeven
- Wat is meer ontvangen

- Wat is minder ontvangen

Dit betekent dat het aantal begrotingsafwijkingen zal toenemen. De vraag is of deze 'extra' afwijkingen wel of niet acceptabel zijn voor de gemeenteraad van Leusden. Hierover willen we aanvullende lokale afspraken maken. Het gaat bij deze verbreding van de reikwijdte vooral om 1) de afwijkingen met minder lasten dan begroot, 2) meer baten dan begroot of 3) minder baten dan begroot. De laatste variant is nagenoeg niet beïnvloedbaar voor de gemeente, vanwege de sterke externe afhankelijkheid. De andere twee afwijkingen zijn niet in strijd met het budgetrecht van de raad en worden tevens, net als alle andere afwijkingen, toegelicht bij de verschillenanalyse in de jaarrekening. Hierdoor kunnen deze 'extra' afwijkingen als acceptabele afwijkingen worden behandeld.

Om deze reden wordt voorgesteld om de nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording 2023 artikel 5.1.c aan te vullen en artikel 5.i en 5.j. toe te voegen. Artikel 2 en 3 zijn verder verduidelijkt met betrekking tot de wijze van melden en rapporteren. Zie bijlage 1.

Tot slot

Hoe alles in de praktijk zal verlopen moet nog blijken, omdat er op bepaalde punten nog verschillen van inzicht zijn tussen de Algemene Rekenkamer, de BADO en het BBV. Bovendien is de nieuwe BBV kadernota rechtmatigheid pas in het najaar 2023 uitgekomen, wat het lastiger maakt voor alle betrokkenen om zich hierop aan te passen.

Vraag aan de raadswerkgroep

Is de raadswerkgroep financiële verantwoording akkoord om deze aanpassingen op de voorgestelde wijze aan te bieden aan de raad in een raadsvoorstel. Het raadsvoorstel staat gepland voor de raad van 23 mei 2023. De wijzigingen zijn zichtbaar in bijlage 1.

Bijlagen:

1. Overzicht met de wijzigingen in artikel 5 in de kleur groen
2. De nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording gemeente Leusden 2023 (huidige versie).

Bijlage 1

Nota Beleidskaders Rechtmatigheidsverantwoording 2023 P 14.

3.5 Omgang begrotingsonrechtmatigheden

Artikel 5

1. De volgende begrotingsafwijkingen zijn niet in strijd met het budgetrecht van de raad:
 - a. begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd;
 - b. begrotingsafwijkingen waarover de raad via een raadsvoorstel, raadsinformatiebrief of op andere wijze is geïnformeerd;
 - c. begrotingsafwijkingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten **en lasten**;
 - d. begrotingsafwijkingen bij (subsidie) en/of openeinde regelingen en die niet tijdig konden worden gesignaleerd;
 - e. begrotingsafwijkingen ten gevolge van interpretatieverschillen bij de uitleg van wet en regelgeving en die zijn geconstateerd tijdens en na het verantwoordingsjaar;
 - f. begrotingsafwijkingen als gevolg van een onttrekking aan een bestemmingsreserve op basis van realisatie voor zover deze onttrekking daarmee voor een gelijk bedrag overeenkomt met de realisatie van de last, en de activiteit of het project nog niet is beëindigd en de resterende lasten volgen in het jaar na het verantwoordingsjaar. Is de activiteit of het project wel beëindigd en zijn de lasten definitief lager dan begroot, dan vindt de onttrekking overeenkomstig het begrote bedrag plaats en wordt de raad een voorstel gedaan tot nadere aanwending van de restant-bestemmingsreserve.
 - g. begrotingsafwijkingen als gevolg van de verplichte uitgaven als bedoeld in artikel 193 Gemeentewet, te weten:
 1. de renten en aflossingen van de door de gemeente aangegane geldleningen en alle overige opeisbare schulden;
 2. de uitgaven die bij of krachtens de wet aan de gemeente zijn opgelegd;
 3. de uitgaven die voortvloeien uit de van het gemeentebestuur gevorderde medewerking tot uitvoering van wetten en algemene maatregelen van bestuur, voor zover die uitgaven niet ten laste van anderen zijn gebracht;
 - h. begrotingsafwijkingen die passen binnen de door de raad vastgestelde totale exploitatieopzet van een grondexploitatie.
 - i. **begrotingsoverschrijdingen van een jaarschijf binnen een investeringsbudget, waarbij aannemelijk is dat het totaal van de uitgaven binnen een investeringsbudget blijft.**
 - j. **begrotingsafwijkingen als gevolg van onderschrijdingen van de lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot, die niet meer tijdig konden worden meegenomen in de Najaarsnota.**

2. De begrotingsafwijkingen als bedoeld in lid 5.1 worden, voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, als afzonderlijk bedrag wel opgenomen in de Rechtmatigheidsverklaring **van het college**, maar niet nader toegelicht in de Rechtmatigheidsverklaring. **De toelichting wordt opgenomen bij de rechtmatigheidsverantwoording, ofwel de rechtmatigheidsmonitor in de paragraaf bedrijfsvoering.**
3. **Alle afwijkingen boven en onder de rapportagegrens van € 50.000 worden door het college gemeld en toegelicht in de jaarrekening bij de lasten en de verschillenanalyse van de afzonderlijke programma's of in de paragraaf bedrijfsvoering.**
4. Alle begrotingsafwijkingen (ook die ingevolge lid 5.1 niet in strijd zijn met het budgetrecht van de raad) worden definitief vastgesteld door de raad bij de vaststelling van de jaarrekening.